HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ליפורי בפי הוושט. כחבל שיש בו קשר ויולא בקושי מן התוכן: **פיטורי.** שקושרין שתי ספיטות ביחד: **ילכו מחיל אל חיל.** שילכו מבית המדרש לבית הכנסת ומבית הכנסת לבית המדרש אחר ירמה אל אלהים בציון יזכו אל עליון:

הדרן עלך ואלו מגלחין
וסליקא לה מסכת מועד קטן

כציפורי בפי הוושט רבי יוחנן אמר כפטירי בפי וושט [6] ואמר [7] רבי לוי בר חיתא הנפטר מן המת לא יאמר לו לך לשלום אלא לך [1] בשלום הנפטר מן החי לא יאמר לו לך בשלום אלא לך [2] לשלום הנפטר מן המת לא יאמר לו לך לשלום אלא לך בשלום שנאמר [1] ואתה תבא אל אבותיך בשלום הנפטר מן החי לא יאמר לו לך בשלום אלא לך לשלום שהרי דוד שאמר לאבשלום [2] לך בשלום הלך ונתלה יתרו שאמר למשה [3] לך לשלום הלך והצליח [8] [3] ואמר רבי לוי כל היוצא מבית הכנסת לבית המדרש ומבית המדרש לבית הכנסת זוכה ומקבל פני שכינה שנאמר [4] ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון אמר רב חייא בר אשי אמר רב [9] תלמידי חכמים אין להם מנוחה אפילו לעולם הבא שנאמר ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון:

הדרן עלך ואלו מגלחין וסליקא לה מסכת מועד קטן

לחתן שיושב בראש, שנאמר, כחתן יכהן פאר וגו', מה כהן בראש, דתני דבי ר' ישמעאל, וקדשתו, לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון וכו' כך חתן בראש. אמר ר' לוי כל היוצא מן הכנסת למדרש ומבית המדרש לבית הכנסת, זוכה ומקבל פני שכינה. שנאמר, ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון.

הדרן עלך ואלו מגלחין במועד וסליקא לה מסכת דמועד קטן

מסורת הש"ס

6) [ל"ל אמר], 3) ברכות סד. [ע"ש], 7) [ברכות סד. ע"ש], 8) ברכות שם, 9) ברכות שם.

תורה אור השלם

1. וְאַתָּה תָּבוֹא אֶל אֲבֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם תִּקָּבֵר בְּשֵׂיבָה טוֹבָה:
בראשית טו
2. וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לֵךְ בְּשָׁלוֹם וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ חֶברוֹנָה:
שמואל ב טו ט
3. וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיָּשָׁב אֶל יֶתֶר חֹתְנוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ אֵלְכָה נָּא וְאָשׁוּבָה אֶל אַחַי אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם וְאֶרְאֶה הַעוֹדָם חַיִּים וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ לְמֹשֶׁה לֵךְ לְשָׁלוֹם:
שמות ד יח
4. יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל חָיִל יֵרָאֶה אֶל אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן:
תהלים פד ח

עין משפט
נר מצוה

א [רמב"ם פ"ד מהל' אבל ה"ד]:
ב [מג"א סי' קי סק"ט]:
ג [טוש"ע א"ח סי' קנה סעיף א]:

רבינו חננאל

הנפטר מן המת לא יאמר לו לך לשלום, אלא לך בשלום. שנא', ואתה תבא אל אבותיך בשלום. והנפטר מן החי, לא יאמר לו לך בשלום, אלא לך לשלום. שהרי דוד אמר לאבשלום לך בשלום, הלך ונתלה באילן ונהרג. (משה) [יתרו] אמר (ליתרו) [למשה] לך לשלום, הלך והצליח. אמר ר' חמא בר' חנינא מניין

מוסף רש"י

שייך לעמוד קודם. **מענות.** הספד על המת, **אבל לא מטפחות.** על לבן (מגילה ג:). **דיספד יספדוניה.** יתן אל לבו שלף הוא יספדוהו ואל ירע לו אם נהג כן (כתובות עב.) כלומר יספוד לאומגי כי היכי דיספדון ליה נמי, והיינו והמי יתן אל לבו, שיתמלך לעשות עם אחרים כדי שיזכה ויעשה לו כמו כן (נדרים פג: וכעי"ז קהלת ז ב). **דידל.** הרים קולו בבכי ומספד (כתובות שם). **אלמלא תרגומיה דהאי קרא כו'.** שלא מצינו בכל המקרא הספד להדדיימון בבקעת מגידו, ויונתן תרגמו לשני הספדיות הדדיימון כדמות גלעד ויאשיהו בבקעת מגידו כדמפרש בספר מלכים (מגילה ג.). **ינחם כתיב.** אין לך לומר פתח בשוב אות אחת מ"כ אל"ף או ה' סמוכין לו ע"פ הנקודה שתחתיה והיא באה במקום אות כאילו כתוב ינאחם, וכיון שלא כתיב כאן אל"ף על כרחך ע"פ מקורת הכתב אתה קורא ינחם, וחזו המעותם עצמו כלומר כאבל המתנחם (כתובות שם:). **מרדח.** מר וחז, מי שנפשו מרה ודעתו זחה ומעותקה מעליו, נעשה שר לסרוחים. לגדולים הבאים לנחמו (שם). **לפתוח ראשון.** בכל דבר הכבוד, אין בתורה אין ביטיבה הוא ידבר בראש (גיטין נט:) או: לקרות בספר תורה (נדרים שב: הוריות יב:). **ולברך ראשון.** בסעודה (גיטין שם) בברכת המזון ובברכת המזון (נדרים שם) או: בזמון (הוריות שם). **וליטול מנה יפה ראשון.** אם בא לחלוק עם ישראל בכל דבר לאחר שיחלקו בשוה יאמר לו ברור וטול לאיזה שתרצה (גיטין שם) או: כשמולק עם אחיו הכהנים בלחם הפנים (נדרים שם. וכונתו לכהן גדול). עד כאן שייך לעמוד הקודם.

הנפטר מן המת. כשהיו מוליכין לתוצות ממקום למקום לקבורה היו מלוים אותו מעיר לעיר ומוחזרים אלו ומחזרים מלוים אותו משם והלאה והמחזרים קרי נפטרים, ונוטלים רשות להפטר ממנו (ברכות סד.). **אין להם מנוחה.** מיטיבה ליטיבה וממדרש לממדרש (שם).

הדרן עלך מסכת מועד קטן

אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך

*)הַדְרָן עֲלָךְ מַסֶּכֶת מוֹעֵד קָטָן וְהַדְרָךְ עֲלָן. דַּעְתָּן עֲלָךְ מַסֶּכֶת מוֹעֵד קָטָן וְדַעְתָּךְ עֲלָן. לֹא נִתְנַשֵּׁי מִינָּךְ מַסֶּכֶת מוֹעֵד קָטָן וְלֹא תִתְנַשֵּׁי מִינָּן לֹא בְּעָלְמָא הָדֵין וְלֹא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי:

יאמר כן שלשה פעמים ואחר כך יאמר:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהֵא תּוֹרָתְךָ אֻמָּנוּתֵנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּתְהֵא עִמָּנוּ לָעוֹלָם הַבָּא. **)חֲנִינָא בַּר פָּפָּא רָמִי בַּר פָּפָּא נַחְמָן בַּר פָּפָּא אַחָאי בַּר פָּפָּא אַבָּא מָרִי בַּר פָּפָּא רַפְרָם בַּר פָּפָּא רָכִישׁ בַּר פָּפָּא סוּרְחָב בַּר פָּפָּא אַדָּא בַּר פָּפָּא דָּרוּ בַּר פָּפָּא:

הַעֲרֵב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפִיּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְנִהְיֶה כֻּלָּנוּ אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ: מֵאוֹיְבֵי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֹתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי: יְהִי לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶיךָ כִּי בָם חִיִּיתָנִי: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ: אָמֵן אָמֵן אָמֵן סֶלָה וָעֶד:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁשַּׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְלֹא שַׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שֶׁאָנוּ מַשְׁכִּימִים וְהֵם מַשְׁכִּימִים. אָנוּ מַשְׁכִּימִים לְדִבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מַשְׁכִּימִים לְדָבָרִים בְּטֵלִים. אָנוּ עֲמֵלִים וְהֵם עֲמֵלִים. אָנוּ עֲמֵלִים וּמְקַבְּלִים שָׂכָר וְהֵם עֲמֵלִים וְאֵינָן מְקַבְּלִים שָׂכָר. אָנוּ רָצִים וְהֵם רָצִים. אָנוּ רָצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְהֵם רָצִים לִבְאֵר שַׁחַת. שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִידֵם לִבְאֵר שַׁחַת אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי בְּשֵׁם שֶׁעֲזַרְתַּנִי לִסַּיֵּם מַסֶּכֶת מוֹעֵד קָטָן כֵּן תַּעֲזְרֵנִי לְהַתְחִיל מַסֶּכְתּוֹת וּסְפָרִים אֲחֵרִים וּלְסַיְּמָם לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה. וּזְכוּת כָּל הַתַּנָּאִים וַאֲמוֹרָאִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים יַעֲמוֹד לִי וּלְזַרְעִי שֶׁלֹּא תָמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זַרְעִי וְזֶרַע זַרְעִי עַד עוֹלָם. וְתִתְקַיֵּם בִּי בִּהְתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אוֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ. כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים: אוֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ עוֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דְּהוּא עָתִיד לְאִתְחַדָּתָא, וּלְאַחֲיָא מֵתַיָּא, וּלְאַסָּקָא לְחַיֵּי עָלְמָא, וּלְמִבְנֵא קַרְתָּא דִּירוּשְׁלֵם, וּלְשַׁכְלֵל הֵיכְלֵיהּ בְּגַוֵּהּ, וּלְמֶעְקַר פּוּלְחָנָא נוּכְרָאָה מֵאַרְעָא, וּלְאָתָבָא פּוּלְחָנָא דִּשְׁמַיָּא לְאַתְרֵיהּ, וְיִמְלֹךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַלְכוּתֵיהּ וְיִקָּרֵיהּ, [וַיַּצְמַח פֻּרְקָנֵהּ וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ]. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב, וְאִמְרוּ אָמֵן. יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא. יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחָמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא, וְאִמְרוּ אָמֵן: עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן, וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן, וְעַל כָּל מַאן דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא, דִּי בְאַתְרָא (קַדִּישָׁא) הָדֵין וְדִי בְכָל אֲתַר וַאֲתַר, יְהֵא לְהוֹן וּלְכוֹן שְׁלָמָא רַבָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וּפֻרְקָנָא מִן קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ אָמֵן: עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

*) פי' הגון על זה תמצא בספר החיים שחיבר אחי הגאון מהר"ל מפראג בספר זכיות ח"א פ"ג,

**) בסיומא וסוף תשובת הרמ"א ז"ל וכן בסוף יש"ש בב"ק כתוב רמזים על הזכרת שמות הללו.